

JANUSZ PODZIELNY
Wydział Teologiczny UO

Jan Kochel, *Duchowa pedagogia miłości*, wyd. Agape, Poznań 2018, ss. 294, ISBN 978-83-64774-62-1

Miłość stanowi z całą pewnością temat, któremu poświęcono mnóstwo uwagi, i to zarówno w literaturze popularnej, jak i naukowej. Obecnie termin ten niejednokrotnie rozumie się jednak niewłaściwie, ograniczając jego znaczenie do swego rodzaju uczucia, emocji, a nie całościowej postawy nastawionej na dobro względem Boga, siebie i bliźniego. Wydaje się, iż publikacja ks. prof. Jana Kochela, teologa i katechetyka z Uniwersytetu Opolskiego, zatytułowana *Duchowa pedagogia miłości*, ma za zadanie pomóc współczesnemu, zwłaszcza młodemu człowiekowi we właściwym odczytaniu głębi pojęcia „miłość”, szczególnie w odniesieniu do małżeństwa i rodziny.

Sam tytuł recenzowanej publikacji nawiązuje do koncepcji wypracowanej przez szwajcarskiego pedagoga i psychologa Artura Brühlmeiera (ur. w 1934 r.), znanej jako pedagogika miłości, pedagogika serca czy też pedagogika ducha. Ks. Kochel w swej propozycji „duchowej pedagogii miłości” odwołuje się nade wszystko do źródeł biblijnych, patrystycznych, teologicznych, jak i pedagogicznych, które wzór miłości upatrują w Chrystusie. Celem tej książki jest ukazanie złożoności procesu wychowania do miłości, rozumianej jako dar z siebie oraz realizowanej przede wszystkim w małżeństwie i rodzinie.

W związku z tak wyznaczonym zadaniem badawczym omawiana praca została podzielona na cztery rozdziały, poprzedzone wprowadzeniem, a domknięte podsumowaniem i aneksem. W pierwszym z rozdziałów zatytułowanym *Ewangelia miłości*, autor zawarł biblijne podstawy wychowania do miłości, argumentując, iż Pismo Święte jest przecież najlepszym przewodnikiem na drogach miłości Boga i ludzi. Drugi rozdział, pt. *Teologia miłości*, to synteza wybranych tekstów teologicznych na temat miłości, czyli istoty chrześcijaństwa, począwszy od pism starożytnych Ojców Kościoła aż po najnowszy dokument papieża Franciszka *Amoris laetitia*. W trzecim rozdziale, zatytułowanym *Etyka miłości*, ks. Kochel omówił

problematykę edukacji etycznej dzieci i młodzieży, a więc kształtowania ich sumień oraz uczuć, tak aby przyczyniały się do rozpowszechniania dobra, tzn. utrwalania cnót. Na koniec zaś – w czwartym rozdziale pt. *Dydaktyka miłości* – zaprezentowane zostały pewne kwestie praktyczne związane z odpowiedzią na pytanie, jak wychowywać dziś do miłości pięknej, radosnej, czystej i odpowiedzialnej. Tu autor zwrócił uwagę m.in. na różne dokumenty, programy i podręczniki, które mogą służyć pomocą w pracy wychowawczej z młodymi ludźmi. Warto dodać, iż każdą z czterech głównych części recenzowanej publikacji uzupełniono zbiorem tematów do spotkań formacyjnych, jak również przykładami życia świętych małżonków, którzy opisywany ideał miłości zrealizowali w praktyce.

Wydaje się, iż pod względem merytorycznym recenzowana publikacja stanowi interesujący przewodnik przeznaczony w szczególności dla młodych ludzi, którzy pragną wzrastać w czystej miłości narzeczeńskiej, a potem małżeńskiej i rodzinnej, inspirując się w tym kontekście nauką moralną Kościoła katolickiego. Książka ta nie stanowi opracowania ściśle naukowego, ale raczej popularnonaukowe, przeznaczone – jak zaznacza ks. Kochel – w pierwszym rzędzie dla studentów teologii, nauk o rodzinie, młodych ludzi zaangażowanych w Ruchu Czystych Serc lub Ruchu Czystych Serc Małżeństw. Oczywiście, sięgnąć mogą po tę publikację także inne grupy odbiorców, jednak jej treść, mocno „nasączona” katolickimi źródłami i opracowaniami dotyczącymi małżeństwa i rodziny, może dla nich okazać się nieco zbyt wymagająca. Biorąc zatem pod uwagę treść tej książki, jak również grupę adresatów, do których jest kierowana, warto byłoby dodać jakiś podtytuł, np. *Katolicki przewodnik dla powołanych do małżeństwa i rodziny*.

Gdy idzie o stronę formalną omawianej książki, należy podkreślić, iż jest ona wydana w bardzo staranny sposób, w czym zapewne wielka zasługa wydawnictwa „Agape” z Poznania oraz księgarni „Miłujcie się”, która podobnie jak Ruch Czystych Serc objęła tę publikację swym patronatem. Niezwykle ciekawie prezentuje się okładka owej książki, jak też pewne elementy graficzne wplecione w jej treść. Biorąc pod uwagę potencjalnego czytelnika, warto jednak zastanowić się nad koniecznością stosowania tak licznych przypisów. Być może wystarczyłby spis bibliograficzny zamieszczony na końcu. Z całą pewnością przydałby się jednak wykaz stosowanych przez autora skrótów, który ułatwiłby lekturę zwłaszcza osobom niebędącym teologami. Poza tym warto byłoby zadbać o więcej wyróżników prezentowanej treści (por. s. 194), które pomagają w zapamiętaniu tego, co w danym rozdziale jest najważniejsze. Pod względem językowym i interpunkcyjnym praca ta napisana jest poprawnie. Niemniej jednak należałoby poprawić pewne drobne potknięcia, np.: „uczymy się też nowego «języku przypowieści»” – s. 195, czy „ośmioczęściową pomoc katechetyczna” – s. 218. W spisie literatury oraz przypię-

sach trzeba natomiast skorygować miejsca i daty wydania dokumentów papieskich (np. „Paweł VI, Encyklika *Humanae vitae*, Szczecin 1986” – s. 272), a także zapisać właściwie nazwisko jednego z autorów: „Dziewicki M.” – s. 276.

Reasumując, należy podkreślić, iż recenzowana publikacja ks. prof. Jana Kochela pt. *Duchowa pedagogia miłości* to ciekawy przewodnik zwłaszcza dla młodego człowieka, który pragnie dziś wzrastać w miłości, dojrzewając do życia w chrześcijańskim małżeństwie i rodzinie. Książka ta odpowiada niejako na apel papieża Franciszka, wyrażony w jego adhortacji *Amoris laetitia*, gdzie mowa jest o potrzebnej dziś pedagogice miłości, mobilizującej wewnętrznie młodych na drodze przygotowania do małżeństwa (por. AL 211). Praca ks. Kochela, wychodząc od Ewangelii przez teologię, etykę aż do dydaktyki miłości, ukazuje drogę od teorii do praktyki, zachęcając swych czytelników, by nie bali się kształtować zarówno swego życia, jak i życia swoich bliskich w duchu chrześcijańskiej miłości, chroniącej przez wieloma niebezpiecznymi prądami płynącymi ze współczesnego świata. Oby pod wpływem recenzowanej książki znalazło się jak najwięcej praktyków takiej autentycznej wizji miłości.